

Գ. Դասէն — Գրիգոր Պեհեսնիւեան
Աւետիք Յակոբեան
Յովհաննէս Աղամեան

Բ. Դասէն — Գէորգ Սաղաճեան
Կարապետ Աւագեան
Ոսկան Մարտիկեան

Նախապատրաստականէն
Գրիգոր Ոսկերիչեան
Նուրճան Սարեան
Ներսէս Գաղանճեան

«Մխիթարեան Ճեմարան»-ի եւ Բագմա-
վէպի խմբագրութեան կողմէն մրցանակ-
ներու արժանացան հայերէնի մէջ յաջողա-
գոյն հետեւեալ աշակերտները.

Ե. Դասէն — Հրայր Թէրզեան
Դ. Դասէն — Եղուարդ Պօղոսեան
Գ. Դասէն — Գրիգոր Պեհեսնիւեան
Բ. Դասէն — Զարիկ Պաղտատարեան

Նախապատրաստականէն
Անդրանիկ Էպէեան

ՆՇԱՆՍԻՈՐՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

Պատմադր որուն համար...

Իտալի Ֆիլիպոթո — ժամանակակից անդլիացի քննադատը — կորսնցուցեր էր չորեկապիտան
գուգարիպուժը եւ ստիպուեալ էր գիշերը անցընել գիւղական փոքր պանդոկի մը մէջ:
Մահճակալը, որուն վրայ հանդիստ քննադատ էր, սոսկալիօրէն պիտի էր: Առաւօտեան՝
զանգատեցաւ պանդոկապետին:
— Բայց չէ՞ք գիտեր — պատասխանեց պանդոկապետը — որ այս մահճակալի վրայ,
1816ին, պառկեալ է նոյնինքն Վելլինքթոնի դուքսը:
— Ի՞նչ կ'ըսէք — բացազանչեց Ֆիլիպոթո — հիմա կը հասկնամ թէ ինչո՞ւ զինքը կոչած
են նրկաթի Գուգս:

Վրէժխնդրութիւն

Յոյն նշանաւոր իմաստասէրը՝ Պրոթագորաս՝ իր աղջիկը հարսնութեան տուեալ էր իր
ոխերիմ հակառակորդներէն մէկուն:
Բնականաբար դէպքը մեծ զարմանք պատճառած էր իմաստասէրի բարեկամներուն մօտ,
որոնք պատճառը հարցուցին անոր:
— Լաւագոյն վրէժխնդրութիւնն էր որ կընայի ընել թշնամիիս — պատասխանեց իմաս-
տասէրը — որովհետեւ աղջիկս աշխարհի չարագոյն կիներէն է:

Իրական ցաւակցութիւն

Երբ Փրանսացի երգահան Մէյերպերը մեռաւ (1864ին), մեծ վարպետի եղբորդիներէն
մէկը, ի պատիւ իր հօրեղոր, թաղման քայլերդ մը յօրինեց, եւ օրինակ մը դրկեց Ռոս-
սիներէ, խոնարհ ընծայականով մը:
Ռոսսինի ստացաւ նուէրը, բայց չպատասխանեց:
Ժամանակ մը անցնելէն յետոյ, երիտասարդ երգահանը ուզելով իմանալ Ռոսսինիի
գնահատումը իր աշխատութեան մասին, իրիկուն մը հիւր գտնուելով անոր տունը, դաշ-
նակին առջեւ անցաւ, ու նուագեց իր քայլերդը, եւ դառնալով Ռոսսինիի,
— Ի՞նչ կ'ըսէք, վարպետ:
Ռոսսինի վայրկեան մը մտածելէն ետք, յօնքերը կծկեց, ու պատասխանեց.
— Սիրելի՛ պարոն, լաւագոյն եղած պիտի ըլլար, եթէ դուք վախճանած ըլլայիք, եւ
թաղմանկանը յօրինած ըլլար ինքը Մէյերպերը:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՆԵՐԿԱՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՊԱԳԱՆԵՐՈՒՆ

Թէ որպիսի՛ բարոյական ու միւսական գոհողութիւններու կեանք մըն է
այսօրուան ապրումը, համաշխարհային պատերազմի այս օրերուն, ոչ մէկուն
անծանօթ է, որքան ալ հեռաւոր հողամասերու վրայ կամ մոռցուած անկիւննե-
րու մէջ ապրի: Բովանդակ այս երկրի մակերեսին՝ չմնաց ափ մը հող կամ ծով,
որու խաղաղութիւնը վրդովուած չըլլայ սաւառակի մը կամ ընդծովեայի մը
այցելութիւններէն:

Ժամանակակից մարդկութիւնը դերակատար ու հանդիսատեսն է միանգա-
միայն այս անմասնաճիւղաց պայքարին: Երբե՛ք թշուառութիւնը այսօրու ծանր
եւ ընդհանուր եղած չէր: Կրակը բռնած է հինգ աշխարհամասերն ալ, որոնք
երկու բանակներու բաժնուած՝ բնաջնջումի պայքար կը մղեն իրարու դէմ,
յանուն արդարութեան ու խաղաղութեան:

Մէկ կողմէն կեցած են երիտասարդ ժողովուրդներ — Իտալիա, Գերմանիա
ու Ճափոն — իբրեւ *անինչներ* ու պահանջատէրեր իրենց կենսական իրաւունք-
ներուն, իսկ միւս կողմէն՝ Անգլիա, Ամերիկա եւ Ռուսիա, իբրեւ պարարտա-
ցածներ աշխարհի անսահման հարստութիւններով, ու մեծատէրերը աշխարհիս
չորս հինգերորդին: Եւ այս տիեզերական բախումէն՝ վայրկեանի մէջ կը սա-
սանին հիմերը դարերու մէջ, սերունդներու քրտինքով, քար քարի վրայ բար-
ձրացած բարոյական, ընկերային եւ գրի ու արուեստի քաղաքակրթութեան
մեծ շէնքին:

Եւ ասիկա ցոյց կու տայ թէ ինչի՛ կարող է մարդկային ստեղծագործ հան-
նարը, երբ շեղի գեղեցիկին ու ունարիտին ուղիէն:

Պատերազմի երրորդ տարին լրացնելու վրայ եմք, եւ առաջին օրէն ասդին
շատ բան փոխուեցաւ: Այդ օրէն ասդին ամէն ինչ միայն նպաստեց միշտ աւե-
լի ծաւալելու պատերազմը դէպի նոր հորիզոններ ու նոր ծովեր, մինչեւ որ իր
կրակէ գօտիէն ներս քաշուեցան Ռուսիա, Միացեալ — Նահանգներ, ու Ճափոն,
իրենց բազմաթիւ արքանեակներով: Եւրոպայի մէջ Գերմանիայ ու Իտալիայ կող-
քին շարուեցան Ֆինլանտիա, Հունգարիա, Ռումանիա ու Պուլկարիա: Եւ պա-
տերազմը դարձաւ տիեզերական, եւ շարունակուեցաւ բախտի ելեւէջներով:
Ու կը շարունակուի: Ու մարդկային արիւնը, իբրեւ անարժէք ինչք, կը շարու-
նակէ հոսիլ գետերով: Այդ օրէն ասդին շատ ազգեր — Լեհաստան, Ֆրանսա, Հո-
լանտա, Պելճիֆա, Յունաստան, Սերպիա եւն. — պարտուած՝ շուտով քաշուե-
ցան պատերազմի դաշտէն, բայց ասով չվերադարձան անոնք իրենց նախապատե-
րազմեան երջանկութեան. որովհետեւ սովը՝ անարիւն բայց մեծագոյն համե-
մատութիւններով կը շարունակէ ջարդը Յունաստանի նման երկիրներու մէջ,
առածին համաճայն թէ «Անձրեւէ փախան, կարկուտի բռնուեցան»:

Ահա՛ թէ ի՛նչ բանի կարող են՝ սերը, իրարհասկացողութիւնը ու փոխադարձ
գիշողութիւնը մոռցող մարդիկ:

* * *

Ընդհանուր պայքարին մէջ ընդհանուր է կորուստը:

Ամէն ազգ ունի արդէն իր *անկեալներու ցանկը*, որոնք ամէն պարագային՝
ազգային պաշտամունքը պիտի կազմեն, պիտի չպակսի անոնց խունկ ու աղօթք,

յարգանք ու ազգային մեծահանգէս տարեդարձներ, եւ պիտի արժանանան բովանդակ ազգի արցունքին:

Բայց անոնք ինկան իրենց հայրենիքի փառքին համար, իրենց երկրի շահերուն համար:

Ճակատագիրը, որ ցրուած է մեզ, մեզ կը միացնէ պատերազմի նակատներուն վրայ, բայց իրարու դէմ, եղբայրասպան կոռուի մը հարկադրելով միեւնոյն ազգի զաւակները: Բազմաթիւ հազարներով հայորդիներ, այսօր, կարգի մտած են օտար պետութիւններու շարքերուն մէջ — Ֆրանսա, Յունաստան, Ռումանիա, Ռուսիա, Ամերիկա, Գերմանիա, Իտալիա — եւ անոնք անշուշտ պատիւ կը բերեն իրենց զօրաբաժիններուն:

Եւ արդէն մենք ալ ունեցանք մեր գոհերը հազարաւոր՝ ցամաքին, ծովին վրայ եւ օդին մէջ: Կռուեցան անոնք Ֆրանսայի նակատին վրայ, Ալպանիայ եւ Յունաստանի լեռներուն վրայ, Ռումանական բանակներուն հետ, Ռուսաստանի սառ դաշտներուն վրայ, ուր ինկա՛ն, ու կ'իյնան դեռ անոնք անծանօթ: Ունինք նաեւ հազարաւոր հայորդիներ գերի, արգելափակման վայրերուն մէջ:

Ո՞ր երկրին համար ինկան այս զաւակները... Ո՛չ մէկուն:

Կռուող ազգերէն ո՞րը պիտի լայ այս զաւակները... Ո՛չ ոք:

* * *

Ամէնքը կը խօսին յետպատերազմեան *նոր կարգութեամբ* մը մասին, ազատութեան եւ արդարութեան սկզբունքներուն վրայ հիմնուած:

Ամէնքը կը մխիթարուին ապագայի յոյսերով: Իրենց կորուստները փոքր կը գտնեն յետպատերազմեան աւարներուն քով: Եւ հայրենիքին համար իր գաւազնը տուող մայրը կը սփոփուի արցունքներէն՝ ազգային պարտականութիւն կատարած ըլլալուն եւ իր լեզուն խօսող յաջորդութիւններուն բարօրութեան ու մեծութեան նպատած ըլլալուն կազդուրիչ գաղափարականով:

Բայց ո՞վ կը խօսի, քէ իրենց շահերուն համար արիւնը քափող օտար ազգ մը, Հայ ազգը, արդար տեղ ունենայ այդ նոր կարգութեամբ մէջ... Ո՛չ ոք: Եւ ամէնքը կը սպասեն գեղեցիկ յոյսերով այդ նշանաւոր օրունք:

Ինչո՞վ պիտի մխիթարուի հայ ծնողքը՝ օտարութեան մէջ, օտարին համար, անյիշատակ մեռնող իր զաւակի մահուան վրայ... Ոչինչով:

Մենք ալ նայի՞մք յոյսով դէպի ապագան: Բայց ապագայի ի՞նչ բանին: Ահա՛, ուրիշներու փայլուն երազներուն քով՝ մենք միայն այս *հիշման*ը ունինք մեր զաւակներու արիւնին իբր փոխան: Ի՞նչ տխուր նակատագիր:

Ապագան ի՞նչ պիտի ծնի մեզի համար՝ չենք գիտեր: Սակայն ինչպէս տոկացինք ցարդ մեր կամով ու ցեղային առաքինութիւններով, պիտի տոկանք նաեւ ներկայ փոքորիկին ու առաջիկային: Որովհետեւ, եթէ արդարութիւնը վերցուած է աշխարհէս, երկինքէն կու գայ, եւ *մէկ չափով ու կշիռով* կը դատէ բոլոր ազգերը՝ խնայելու ու հօգոր:

Ներկայ պայքարը մեծագոյն չափով ապացոյցն է այն նշմարտութեան՝ քէ տիեզերական մարդկութիւնը մէկ ընտանիք է, եւ այս մէկ ընտանիքին համար *պատերազմ եւ խաղաղութիւն անբաժանելի են*:

Ներքը բէն ու կռիւ ըլլալով, դուրսէն միայն պիտի գայ Սէրը որ պիտի հաշտեցնէ այդ ընտանիքին անդամները, այն մոգական ուժը, որ կարգի պիտի դնէ մարդկութեան խանգարուած մեծ մեքենան:

Եւ ա՛յն ատեն միայն՝ խաղաղութիւն եւ արդարութիւն պիտի համբուրուին իրարու հետ:

ԽՄԲ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Տօներ եւ հանդէսներ Ս. Ղազարու եւ Մուրադ Ռաֆայելեան վարժարանին մէջ

Խմբ. — Միեկմար Արարձօր յիշատակը	94
Հ. Աւետիք Ծովեան. — Թատերական ներկայացումներ — Վարդանանց յիշատակը	94
— Ապրիլեան Նահատակներու յիշատակը	95
— Բարեբարներու յիշատակը — Ամսվերջի հանգէս	95
Խմբ. — Յիշատակարան ներկաներուն եւ ապագաներուն	99

ECHOS ARMENIENS

Fêtes dans les Institutions Mékhitharistes

Réd. — La mémoire de l'Abbé Mékhithar	94
P. Avédik Dzovian. — Représentations théâtrales — La mémoire des martyrs Arméniens	94
— La mém. des Martyrs Arm. d'Avril	95
— La mémoire de Samuel Moorat et de A. Raphaël	95
— Réd. — Aux générations Arméniennes	99

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ

- Վազգէն Այգունի. — Թաղականը, Թատերգութիւն 3 արար. Պէյրութ տպ. «Մասիս» 1940, էջ 58, գին՝ 10 ֆ:
- Հ. Մկրտիչ Վ. Պոտուրեան. — Հայ Հանրագիտակ, Հատ. Ա. գիրք Ե, Թիւ 5. Հայաստանի թաղաքները, գիւղերը, լեռները, գետերը, վանքերը եւ պատմական վայրերը, Հին ու նոր Հայ Գաղութներ, Հայ հին ու նոր Դէմքեր, Հայութեան հետ կապ ունեցող հին ու նոր Օտարականներ, Հայ Պարբերական Մամուլը, Եւն:
- Զ. Սիրունի. — Ինչպէս որ էին — Դանիէլ Վարուժան. Պուրէշ 1940, հրատ. «Արազ», էջ 288, գին՝ 200 լէւ:
- Նոյն Հեղինակէն՝ հինգ զանազան պրակներ ուսմանը հին լեզուով Ռումանահայ Գաղութի պատմութեան չորս. վաւերաթուղթերով եւ լուսանկարներով — Պուրէշ, 1940:
- Զ. Պլպուլ. — Բաժակ մը երգ. Քերթումներ. Հրատ. «Գաղութահայ Հրատարակչական» Պուրէշ, 1941. Տպ. «Հայ Մամուլ», էջ 80, գին՝ 50 լէւ:
- Արշալիր Պ. Քաղցրունի. — Ֆինլանդական խնդրին էութիւնը. Նիւ-Եօրք 1940, էջ 94, գին՝ 10 սէնթ:
- Հայ Խօսնակ. — Տարեգիրք Ա. տարի 1941. Պատրաստեցին՝ Զարմայր Ծ. Վ. Կէզիւրեան եւ Թորոս Ազատեան: Խոթանպուլ 1941, էջ 227, գին՝ 100 լրուշ:
- Վահրամ Թաթուլ. — Հին ու նոր տաղեր (1907-1940). հեղինակին կենդանագրով եւ Ա. Զօպանեանի յոռաշարանով. — Հրատարակութիւն Հայ Գրողներու Ընկերութեան — Փարիզ, 1941. էջ 127, գին՝ 1 տուրք: Հեղինակէն:

ԲԱԶՄԱՎԷՊ 1942

Բացուած է բաժանորդագրութիւնը «ԲԱԶՄԱՎԷՊ»ի, որ ներկայ քուսակնով իր գոյութեան 99րորդ տարեշրջանը կը քուսակիսէ:

Ներկայ միջազգային ծանր կացութեան եւ տագնապի շրջանին՝ նիւթական ու բարոյական ծանր գոհողութիւններով է որ լոյս կը տեսնեն այս էջերը:

Այս առիթով կը յիշեցնենք մեր ազնիւ բաժանորդներուն՝ որ բարեհաճին կարգադրել իրենց հին ու նոր հաշիւները, որով մեծապէս օժանդակած պիտի ըլլան մեր գոհողութիւններուն, ներողամիտ գտնուելով մեր առաջումներուն ակամայ յապաղումներուն համար:

ԽՄԲ.